

Istraživanje stavova studenata o metodama poučavanja na visokim učilištima u cilju razvoja poduzetničke kompetencije

Vesna Cigan, Visoka škola Nikola Šubić Zrinski, Zagreb, Hrvatska
Helena Šlogar, Visoka poslovna škola Libertas, Zagreb, Hrvatska
vesna.cigan@gmail.com, helena@vps-libertas.hr

Sažetak

U članku je prikazano istraživanje stavova studenata prema trima odabranim metodama poučavanja u nastavi Menadžmenta i Engleskog jezika na visokim učilištima u Hrvatskoj. Istraživanje je provedeno na uzorku od 857 ispitanika. Cilj je ovog istraživanja prikazati postoji li povezanost stavova studenata prema odabranim metodama poučavanja s pokazateljima motiviranosti studenata za učenje te koja se od predloženih metoda prema preferencijama studenata pokazala posebno značajnom.

Uvodno se raspravlja o važnosti motivacije studenta te njegovom aktivnom sudjelovanju u nastavnom procesu. Zatim se prikazuju suvremene metode poučavanja, (npr. istraživačka nastava) koje predstavljaju odmak od nastave „ex-catedra“ tzv. predavačke nastave i reproduciranja znanja, a koje su usmjerene na aktivno sudjelovanje studenta u nastavi i samostalnu primjenu znanja.

U interaktivnoj nastavi nastavnik je voditelj koji upravlja nastavnim procesom, usmjerava studenta i brine se za njegov razvoj. Nastavni proces koji je usmjeren na studenta i temelji se na analizi njegovih potreba, ali i šire društvene zajednice, doprinosi usvajanju komunikacijske i poduzetničke kompetencije.

Istraživačka pretpostavka u ovom radu jest da nastavni proces u kojemu se uvažavaju preferencije studenta u odnosu na ispitivane, aktivne metode poučavanja na studenta djeluje stimulativno. U zaključku su izneseni rezultati istraživanja s ciljem ukazivanja na specifične potrebe studenata u pogledu metoda poučavanja u nastavi Menadžmenta i Engleskog jezika na visokim učilištima. Aktivne metode poučavanja pridonose osposobljavanju studenata za cjeloživotno učenje kao temelja za povećanje konkurentnosti na tržištu i poduzetnosti općenito.

Ključne riječi: *stavovi studenata, interaktivna nastava, aktivne metode poučavanja, ekstrinzična i intrinzična motivacija*

1. Uvod

Jedna od bitnih pretpostavki za uspješno i trajno učenje jest motiviranost studenata. Motivacija se definira kao “stanje u kojem smo *iznutra* pobuđeni nekim potrebama, porivima, težnjama, željama ili motivima, a usmjereni prema postizanju nekog cilja, koji izvana djeluje kao poticaj na ponašanje” (Petz, 2005.). Prema teoriji samoodređenja (*Self-Determination Theory* – SDT: Deci i Ryan, 1985) činjenje neke radnje poduzima se prvenstveno iz razloga inherentnog zadovoljstva, a ne radi praktične vrijednosti te radnje.

Naglasak se stavlja na potrebu ličnosti za autonomijom, gdje nagrada nije u fokusu interesa, nego intrinzično motivirani pojedinac poduzima aktivnosti koje imaju element izazova i otkriva-

nja novih spoznaja. Ekstrinzična motivacija odnosi se na izvedbu aktivnosti u cilju postizanja neke izravne koristi koju pojedinac nalazi u samoj nagradi (Deci i Ryan, 2000).

Razumijevanje različitih tipova ekstrinzične motivacije i čimbenika koji ih potiču izuzetno je važno za nastavnike koji se ne mogu uvijek pouzdati u intrinzičnu motivaciju svojih studenata jer mnoge aktivnosti tijekom nastave nisu same po sebi jednako zanimljive, niti proizvode osobno zadovoljstvo kod svih studenata. Uvažavajući ove činjenice suvremeni nastavni proces usmjeren je na studenta i njegove potrebe te omogućava interakciju nastavnika i studenata.

2. Interaktivne metode poučavanja

2.1. Suvremeni nastavni proces

Poučavanje je složen, dinamičan proces koji podrazumijeva poučavanje i učenje, tj. sudjelovanje dvaju aktivnih sudionika: nastavnika i studenta. Ključna riječ za ovaj proces jest interakcija.

Koncept interaktivne nastave čini osnovu suvremenog poučavanja prema kojem se djelovanje nastavnika i studenta međusobno izmjenjuje, a uloga nastavnika sve više poprima karakteristike vođenja, a sve manje upravljanja. Ovaj način rada naglašava blisku suradnju i dvosmjernu komunikaciju. Sveprisutnija interdisciplinarnost u suvremenoj nastavi doprinosi uspostavi korelacije fundamentalnih znanja i praktične primjene upravo kroz aktivne metode poučavanja. Cilj suvremene nastave nije samo stjecanje znanja, vještina i razvoj sposobnosti, već i usvajanje stavova, vrijednosti i navika kao osnove za optimalan razvoj. Kreativna, problemska i istraživačka nastava uz primjenu individualnog i timskog rada dugoročno priprema studenta za cjeloživotno učenje. Uvažavanje motivacijskih koncepata u nastavi produbljuje interes studenta, doprinosi razvoju komunikacijskih vještina, poduzetnosti i društva u cjelini. Student koji je sada u središtu nastavnog procesa primjenom kreativnih metoda poučavanja istražuje, prikuplja podatke, radi u timovima, usko surađuje sa svojim nastavnikom i studentima što izravno utiče na povećanje njegove motiviranosti. Odgovornost za rad i učenje sada s nastavnika prelazi na studenta. U nastavku dajemo kratak pregled aktivnih metoda poučavanja koje su predmet ovog istraživanja.

Danas prezentacijske vještine predstavljaju važan čimbenik pri obavljanju raznih profesija koje uključuju poduzetnička znanja i vještine te u poslovnom okruženju raznih stručnjaka. Prezentacija je moćna metoda i poučavanja i komuniciranja. Jedna od istraživačkih pretpostavki koja se temelji na iskustvu autorica jest da studenti rado sudjeluju u izradi prezentacija jer kod njih postoji visoka razina svijesti o korisnosti ovladavanja ovom vještinom za osobni razvoj i buduće zanimanje. Kod primjene prezentacije u poslovnom okruženju potrebno je voditi brigu o interesu publike na način da naučimo vidjeti sebe, poduzeće, priču i prezentaciju očima svoje publike (Weissman, 2006).

Jedan od osnovnih ciljeva simulacija i igranja uloga u nastavi stranog jezika jest poticanje i razvoj studentove usmene produkcije (fluentnosti). U predavaonici se na učinkovit način stimulira konverzacija i proširuje osobno iskustvo. Igranje uloga doprinosi povećanju studentove svijesti o međusobnoj povezanosti znanja i praktične primjene znanja u konkretnoj kompleksnoj situaciji u kojoj se donose odluke i rješavaju različiti problemi. Odabir situacija koje se koriste kao osnova za ovu aktivnost ima za cilj osposobljavanje studenata za interakciju u nekoj specifičnoj situaciji koja se obrađuje u okviru silabusa, posebice kod nastave Engleskog jezika za posebne namjene (ESP) (Harmer, 2011, 274). Nastava tijekom koje se simuliraju situacije izravno povezane s događajima i zadacima iz budućeg ili sadašnjeg radnog okruženja, odnosno povezane s njihovim iskustvom, studentima će biti zanimljivija što ima izravni utjecaj na njihovu motiviranost. Na motiviranost ta-

kođer utječe ukazivanje na izravnu korist od izvođenja ove vrste aktivnosti te interdisciplinarnost i povezivanje znanja iz drugih studijskih predmeta.

Primjena debate u nastavi potiče razvoj samostalnosti studenta u usmenoj produkciji, organiziranju stavova i ideja, razvoj kritičkoga mišljenja te formiranja argumenata neovisno o osobnim stavovima. Sudjelovanjem u debati studenti vježbaju javno nastupanje i prezentacijske vještine. Rad u manjim ili većim grupama omogućava blisku suradnju i interakciju među studentima, stvarajući osjećaj pripadnosti i mobilizira entuzijazam za doprinos „zajedničkoj stvari“.

Nitko nije savršen, ali tim to može biti - u ovoj izreci sadržan je sukus timskog rada. Rad u timu tijekom kojega dolazi do izražaja sposobnost integracije specijaliziranih znanja i iskustava nalazi izrazitu primjenu u poduzetništvu. Kroz sudjelovanje većeg broja kompetentnih stručnjaka učinkovitije se rješavaju problemi i izvode složeni zadatci za realizaciju poduzetničkih projekata. Učinkoviti timovi sposobni su brzo reagirati na promjene na tržištu i time doprinositi održanju konkurentnosti. U obrazovnom procesu timski rad rezultira istraživačkom nastavom i visokom motivacijom čime se pojačava dinamika nastave i pozitivne emocije studenata. Timski rad se pokazao izuzetno dobar oblik suradničkog rada (studenti uče jedni od drugih) i izvrstan stimulator studentske kreativnosti.

Poučavanje projektom zadovoljava sve zahtjeve integrativnog poučavanja. Rad na projektu ima niz odgojnih ciljeva kojima se uspješno razvijaju upornost, motivacija, znatiželja, samopouzdanje i porast razvijenih kompetencija (Čudina-Obradović i Brajković, 2009). Za sve projekte važno je razraditi kriterije ocjenjivanja koje će studenti znati prije nego krenu u realizaciju. Poučavanje projektom obuhvaća prvenstveno ispunjenje realnog zadatka (situacije iz svakodnevnog života), odvajanje bitnog od nebitnog i suradnički rad studenata. Rad na projektu primjenjuje interdisciplinarnost i potiče sintezu usvojenog znanja, što u konačnici priprema mlade ljude za ulazak u svijet poduzetništva.

3. Metodologija istraživanja

3.1. Uzorak

Istraživanje je provedeno u ožujku 2012. godine na uzorku od 857 ispitanika koji pohađaju nastavu Menadžmenta i Engleskog jezika na sedam niže navedenih visokih učilišta:

- Visoko učilište Effectus - visoka škola za financije i pravo, Zagreb
- Veleučilište Hrvatsko zagorje, Krapina
- Veleučilište u Karlovcu, Karlovac
- Visoka škola za poslovanje i upravljanje, s pravom javnosti Baltazar Adam Krčelić, Zaprešić
- Visoka poslovna škola Libertas, Zagreb
- Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za stručne studije, Nastavni centar, Zagreb
- Visoka škola za ekonomiju, poduzetništvo i upravljanje Nikola Šubić Zrinski

Uzorak čini 286 studenata (33,4%) i 571 studentica (66,6%). Najviše su zastupljeni studenti 3. godine 48,8%, zatim studenti 2. godine 34,1%, studenti 4. godine 10,5%, studenti 5. godine 4,4% i najmanje su zastupljeni studenti 1. godine 2,1%. Uzorak obuhvaća redovne i izvanredne studente.

3.2. Mjerni instrumenti

Ispitivanje je provedeno pomoću anketnog upitnika koji se sastoji od četiri međusobno povezana dijela. U prvom dijelu nalaze se tri pitanja s mogućnošću odabira višestrukih odgovora

kojima se ispituje prethodno obrazovanje i utjecaj na donošenje odluke o studiranju. U drugom dijelu upitnika ispituje se pomoću instrumenta s deset zasebnih tvrdnji intrinzična i ekstrinzična motivacija za učenje.

Za mjerenje intrinzične i ekstrinzične motivacije korišten je adaptirani Upitnik Skalen zur motivationalen Regulation beim Lernen von Schülerinnen und Schülern (überarbeitete Fassung) (Müller; Thomas, 2011) s deset tvrdnji od kojih pet mjeri intrinzičnu, a pet ekstrinzičnu motiviranost prema teoriji samoodređenja (Deci i Ryan, 2000). Teorijske pretpostavke u konstrukciji tvrdnji koje procjenjuju motiviranost jest da su studenti svjesni važnosti stjecanja znanja za njihovo buduće osobno i profesionalno napredovanje te da je njihova motiviranost za učenje u manjoj mjeri povezana s pokazateljima ekstrinzične motiviranosti.

U trećem dijelu upitnika ispituju se stavovi studenta o metodama poučavanja te ispitanikova osobna uključenost u ove nastavne procese. Studenti su izražavali svoje stavove koristeći se ljestvicom od 5 stupnjeva na Likertovoj skali procjene. Pomoću četiri tvrdnje ispituju se stavovi o metodama poučavanja u nastavi Engleskog jezika i to: držanje prezentacije, igranje uloga, i debata. Također se pomoću četiri tvrdnje ispituju i stavovi o metodama poučavanja u nastavi Menadžmenta i to: držanje prezentacije, timski rad i rad na projektu.

U četvrtom dijelu upitnika nalaze se dva instrumenta za samoprocjenu motiviranosti za tri aktivnosti: učenje menadžmenta, učenja engleskog jezika i daljnje usavršavanje nakon studija te za samoprocjenu zadovoljstva upisanim studijem.

Nezavisni sklop varijabli čine osnovna sociodemografska obilježja ispitanika (godina studija, spol te obrazovanje roditelja).

4. Analiza rezultata

Podatci dobiveni temeljem provedenog anketiranja obrađeni su primjenom programskog sustava SPSS 15.0. Primijenjeni su sljedeći statistički postupci: deskriptivna analiza podataka, faktorska analiza, analiza varijance te inferencijalna statistika. Rezultati su prikazani tablično i grafički. U okviru deskriptivne statistike izračunate su frekvencije odgovora na temelju kojih je moguće dobiti sažet i jasan uvid u stavove studenata prema metodama poučavanja.

4.1. Pokazatelji motiviranosti za učenje tijekom studija

U drugom dijelu upitnika nalazi se skala s deset tvrdnji od kojih pet mjeri intrinzičnu, a pet mjeri ekstrinzičnu motivaciju ispitanika. Ispitanici su svoje stavove iskazivali pomoću ponuđene Likertove skale od 5 stupnjeva u rasponu od 1 = *u potpunosti se ne slažem* do 5 = *u potpunosti se slažem*.

Na osnovi frekvencija odgovora ispitanika isti su rangirani prema aritmetičkoj sredini i prikazani u Tablici 1. Prvorangirana tvrdnja je 2.4.3. Na studiju učim jer ću moći dobiti/pronaći bolji posao s 51,7% u ukupnom broju valjanih odgovora sa stupnjem slaganja 5 = u potpunosti se slažem i s 36,5% odgovora s stupnjem slaganja 4 =slažem se.

Drugorangirana tvrdnja je 2.4.2. Na studiju učim jer želim steći nove spoznaje s 53,6% odgovora sa stupnjem slaganja 4 = slažem se i s 34,4% odgovora sa stupnjem slaganja 5 = u potpunosti se slažem. Ukupan postotak studenata čije je slaganje izraženo stupnjem 4 i 5 za tvrdnju 2.4.3. iznosi 88,2%, a za tvrdnju 2.4.3. 88%. Na temelju ovog podatka možemo zaključiti da su studenti visoko motivirani za učenje.

Tablica 1. Pokazatelji motiviranosti za učenje

	N		Aritmetička sredina
	Valjano	Nedostaje	
2.4.3. Na studiju učim jer ću moći dobiti/pronaći bolji posao.	853	4	4,38
2.4.2. Na studiju učim jer želim steći nove spoznaje.	854	3	4,21
2.4.9. Na studiju učim jer želim pozitivnu ocjenu.	849	8	3,90
2.4.10. Na studiju učim jer uživam u aktivnostima koje radimo u nastavi.	854	3	3,28
2.4.6. Na studiju učim jer su mi zadatci koje radimo na nastavi vrlo zanimljivi.	853	4	3,26
2.4.8. Na studiju učim jer jednostavno moram.	849	8	3,14
2.4.1. Na studiju učim jer me učenje veseli.	856	1	2,97
2.4.7. Na studiju učim jer želim biti bolji od mojih kolega studenata.	854	3	2,77
2.4.4. Na studiju učim jer ne želim da profesor ima loše mišljenje o meni.	853	4	2,76
2.4.5. Na studiju učim jer to moji roditelji od mene zahtijevaju.	852	5	2,41

U pogledu pokazatelja intrinzične i ekstrinzične motivacije oba ova pokazatelja podjednako su zastupljena i to tvrdnja 2.4.3. kao pokazatelj ekstrinzične i tvrdnja 2.4.2. kao pokazatelj intrinzične motiviranosti.

Najniže rangirana tvrdnja jest 2.4.5. Na studiju učim jer to moji roditelji od mene zahtijevaju s 30,4% odgovora sa stupnjem slaganja 1 = u potpunosti se neslažem i 22,2% odgovora sa stupnjem slaganja 2 = ne slažem se što čini 52,6% ukupnog uzroka. 27,9% ispitanika nemaju poseban stav prema ovoj tvrdnji što je izraženo odabirom odgovora 3 = niti se slažem, niti ne slažem. Ovi rezultati pokazuju da zahtjevi roditelja, prema mišljenju ispitanika, nemaju značajan utjecaj na njihovu motiviranost.

Tablica 2. Rangiranje tvrdnji prema vrsti motivacije

Intrinzična motiviranost		Ekstrinzična motiviranost	
	M		M
2.4.2. Na studiju učim jer želim steći nove spoznaje.	4,21	2.4.3. Na studiju učim jer ću moći dobiti/pronaći bolji posao.	4,38
2.4.10. Na studiju učim jer uživam u aktivnostima koje radimo u nastavi.	3,28	2.4.9. Na studiju učim jer želim pozitivnu ocjenu.	3,90
2.4.6. Na studiju učim jer su mi zadatci koje radimo na nastavi vrlo zanimljivi.	3,26	2.4.7. Na studiju učim jer želim biti bolji od mojih kolega studenata.	2,77
2.4.8. Na studiju učim jer jednostavno moram.	3,14	2.4.4. Na studiju učim jer ne želim da profesor ima loše mišljenje o meni.	2,76
2.4.1. Na studiju učim jer me učenje veseli.	2,97	2.4.5. Na studiju učim jer to moji roditelji od mene zahtijevaju.	2,41

Inicijalno je izvršena provjera pouzdanosti skale u instrumentu 2.4. koja na osnovi Cronbachovog alfa koeficijenta iznosi $\alpha = .631$ te ovaj instrument ima zadovoljavajuće metrijske karakteristike potrebne za daljnju analizu rezultata. Primjena metode analiza glavnih komponenti za ekstrakciju faktora na skupu od 10 tvrdnji pokazala je postojanje dva faktora koji zajedno objašnjavanju 47% ukupne varijance rezultata.

Tablica 3. Metoda ekstrakcije: analiza glavnih komponenti

Komponenta	Inicijalne svojstvene vrijednosti			Izlučeni iznosi kvadriranih opterećenja		
	Ukupno	% varijance	Kumulativni %	Ukupno	% varijance	Kumulativni %
1	2,772	27,721	27,721	2,772	27,721	27,721
2	2,001	20,012	47,733	2,001	20,012	47,733
3	,997	9,974	57,707			
4	,874	8,740	66,447			
5	,773	7,729	74,177			
6	,659	6,588	80,765			
7	,640	6,396	87,161			
8	,480	4,797	91,958			
9	,425	4,250	96,207			
10	,379	3,793	100,000			

Ukupna objašnjena varijanca

Metoda ekstrakcije: Analiza glavnih komponenti

U Tablici 3. prikazani su rezultati na osnovi kojih su izlučeni faktori (prikazane su inicijalne svojstvene vrijednosti, postotci i kumulativni postotci varijance za svaki faktor).

Prvi faktor koji objašnjava 27% ukupne varijance čine tvrdnje 2.4.10., 2.4.1., 2.4.6., 2.4.2. te 2.4.7. Drugi faktor koji objašnjava 20% ukupne varijance čine tvrdnje 2.4.8., 2.4.5., 2.4.9., 2.4.4. te 2.4.7. Prvi faktor karakteriziraju pokazatelji intrinzične motiviranosti, dok drugi faktor karakteriziraju pokazatelji ekstrinzične motiviranosti što odgovara istraživačkoj pretpostavci prilikom konstrukcije tvrdnji i.e. adaptaciji Upitnika Müller i Thomas (Müller; Thomas, 2011). Zanimljivo je zapažanje da varijabla 2.4.7. po pripadajućim komunalitetima korelira s oba faktora.

Rezultati prikazani u Tablici 4. ukazuju na povezanost varijable 2.4.3. s prvim faktorom, tj. faktorom intrinzične motiviranosti što je u suprotnosti s teorijskom pretpostavkom prema kojoj ta tvrdnja procjenjuje ekstrinzičnu motiviranost (bolji posao = nagrada). Moguće objašnjenje koreliranja ove varijable s prvim faktorom pronalazimo u individualističkoj vrijednosnoj orijentaciji ispitanika prema kojoj bolji posao ne znači isključivo novac, već način samoaktualizacije čime se realizira potvrđivanje osobe kao pojedinca.

Tablica 4. Prikaz faktorskih opterećenja (pripadajući komunaliteti)

	Komponenta	
	1	2
2.4.1. Na studiju učim jer me učenje veseli.	,751	-,180
2.4.2. Na studiju učim jer želim steći nove spoznaje.	,727	-,176
2.4.3. Na studiju učim jer ću moći dobiti/pronaći bolji posao.	,402	,126
2.4.4. Na studiju učim jer ne želim da profesor ima loše mišljenje o meni.	,341	,528
2.4.5. Na studiju učim jer to moji roditelji od mene zahtijevaju.	,161	,714
2.4.6. Na studiju učim jer su mi zadatci koje radimo na nastavi vrlo zanimljivi.	,739	-,046
2.4.7. Na studiju učim jer želim biti bolji od mojih kolega studenata.	,419	,417
2.4.8. Na studiju učim jer jednostavno moram.	-,138	,743
2.4.9. Na studiju učim jer želim pozitivnu ocjenu.	-,111	,633
2.4.10. Na studiju učim jer uživam u aktivnostima koje radimo na nastavi.	,788	-,064

Matrica komponenti (a)

Metoda ekstrakcije: Analiza glavnih komponenti ekstrahirane 2 komponente

4.2. Metode poučavanja

Preglednosti radi, rezultate prikazujemo pojedinačno za svaki instrument, a prema izračunanim aritmetičkim sredinama i prosječnim vrijednostima za svaku pojedinu metodu poučavanja.

Nastava Engleskog jezika

Kod metode držanje prezentacije studenti se najviše slažu s tvrdnjom da je to odlična vježba za buduće zadatke na radnom mjestu ($M = 4,15$). Zatim sijeđi slaganje s tvrdnjom da držanje prezentacije doprinosi razvoju komunikacijskih vještina ($M = 4,03$). Kod tvrdnji koje su usmjerene u negativnom smjeru - Izlaganje pred kolegama mi je stresno i Pripremanje prezentacije za mene je

teško - primjećuje se da studentima izlaganje pred auditorijem predstavlja veći stres i napor nego sama priprema prezentacije.

Rezultati za metodu igranje uloga pokazuju najveće slaganje s tvrdnjom da ta metoda potiče razvoj usmene produkcije ($M = 3,84$) te da se simuliraju situacije iz stvarnog života ($M = 3,57$). Zatim slijedi stav da je igranje uloga zanimljivo ($M = 3,27$) i da se ovakvim načinom rada može puno naučiti.

Promatrajući rezultate za metodu debate zanimljivo je primijetiti visoku prisutnost natjecateljskog duha koji se izražava prvorangiranom tvrdnjom Najviše volim kad moj tim pobjedi i njoj pridruženom drugorangiranom tvrdnjom Zanimljivo mi je sudjelovati u debati jer vlada natjecateljska atmosfera (kod dvije trećine studenata postoji visoki stupanj slaganja s ovim tvrdnjama). Slobodno iznošenje stavova i poticanje pronalaženja argumenta za ispitanike ima nešto manju važnost.

Prikaz 1. Metode poučavanja u nastavi Engleskog jezika (rangirano, metoda)

Nastava menadžmenta

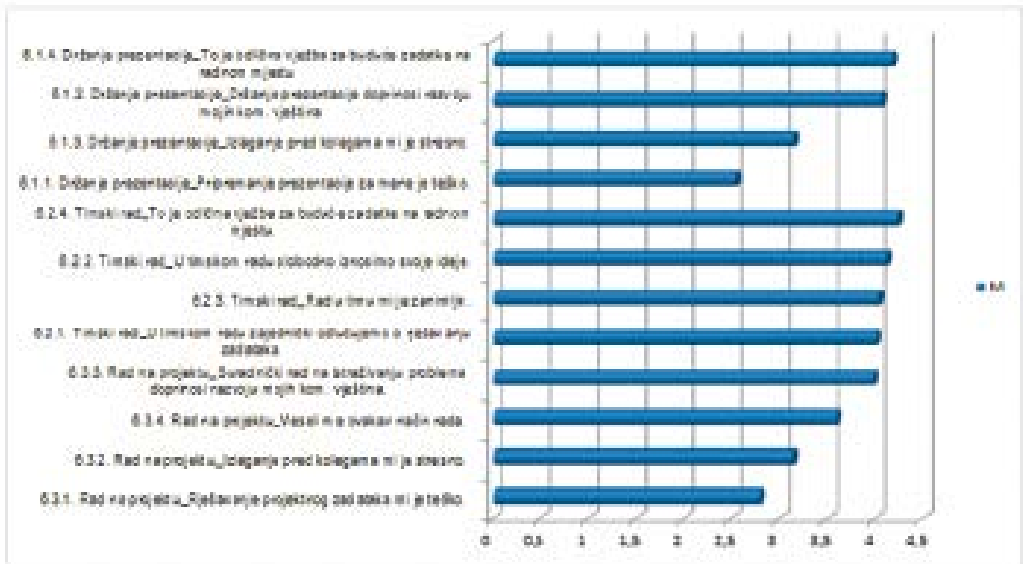
Kod metode držanje prezentacije rezultati su identični kao kod ove metode u nastavi Engleskog jezika. Proizlazi zaključak da neovisno o predmetu, studenti imaju iste stavove prema držanju prezentacije.

Rezultati za metodu timski rad pokazuju svjesnost studenata da rad u timu priprema studente za zadatke s kojima će se susretati u njihovom budućem radnom okruženju. Drugorangirana tvrdnja U timskom radu slobodno iznosimo svoje ideje ($M = 4,07$) ukazuje da kod takvog načina rada studenti imaju visoki stupanj autonomije i slobodno sudjeluju u rješavanju zadataka što doprinosi razvoju kreativnosti.

Kod metode rad na projektu prvorangirana tvrdnja pokazuje da studenti kroz ovakav rad razvijaju komunikacijske vještine. Sljedeća je po važnosti tvrdnja da se tijekom ovakve aktivnosti osjećaju dobro. Zatim slijede negativno orijentirane tvrdnje da je izlaganje pred kolegama stresno te da je rješavanje projektnog zadatka teško.

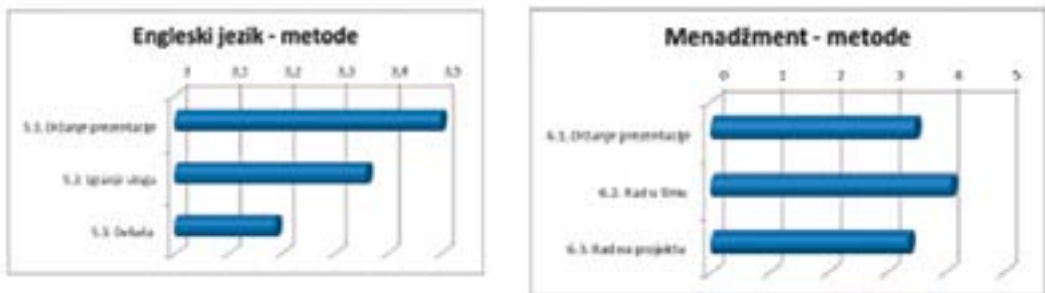
Prikaz 2. Metode poučavanja u nastavi Menadžmenta (rangirano, metoda)

Promatrano prema prosječnim vrijednostima za svaku pojedinu metodu u nastavi Engleskog jezika studenti preferiraju držanje prezentacije. Razlika u prosječnoj vrijednosti za drugorangiranu metodu igranje uloga nije velika, što pokazuje da studenti vrlo cijene i ovu metodu. Na trećem mjestu je debata, što korelira s učestalošću korištenja ove metode u nastavi.

U nastavi Menadžmenta najomiljenija od ponuđenih metoda jest timski rad što možemo povezati s prirodom i sadržajem predmeta. Zatim slijedi držanje prezentacije, a na trećem mjestu je rad na projektu.

Prikaz 3. Ispitivane metode poučavanja (rangirano, srednja vrijednost)

4.3. Korelacija pokazatelja motiviranosti i preferiranih metoda poučavanja

Jedan od ciljeva ovog istraživanja bio je prikazati postoji li povezanost stavova studenata prema odabranim metodama poučavanja s motiviranosti studenata za učenje. U tu svrhu primijenili smo korelacijsku analizu (Pearsonov koeficijent korelacije). Uspoređivali smo faktorske skore s prosječnim vrijednostima za svaku pojedinu metodu poučavanja. Kako su tvrdnje 5.1.1.,

5.1.3., 6.1.1., 6.1.3., 6.3.1. i 6.3.2. usmjerene u negativnom smjeru iste smo rekodirali. Korelacijskom analizom utvrđena je statistički značajna povezanost između faktora 1 (intrinzična motiviranost) i svetri metode poučavanja u oba predmeta na razini $p < 0.01$ (dvosmjerni test). Najveća statistički značajna povezanost pokazuje se kod metode igranje uloga (.35), a najmanja je s metodom držanje prezentacije (.12). Rezultati pokazuju da je s faktorom 2 (ekstrinzična motiviranost) povezan metoda držanja prezentacije kod oba nastavna predmeta na razini $p < 0,01$ (dvosmjerni test). Ovi rezultati ukazuju da što je veća motivacija, to je i veći stupanj slaganja s korisnošću pojedine metode.

5. Rasprava i zaključak

Ovo istraživanje provedeno je s ciljem ispitivanja stavova studenata prema trima odabranim metodama poučavanja u nastavi Engleskog jezika i Menadžmenta. Pored toga, ispitivana je motiviranost studenata za učenje na studiju te postoji li povezanost stavova studenata prema odabranim metodama s pokazateljima motiviranosti.

Rezultati istraživanja pokazuju da je u nastavi Engleskog jezika preferirana metoda držanje prezentacije jer omogućava studentima pripremu za buduće zadatke u radnom i poslovnom okruženju te doprinosi razvoju komunikacijskih vještina studenata. Pripremanje prezentacije prema ocjenama studenata ne predstavlja problem i manje je stresna aktivnost nego samo izlaganje.

To ukazuje na zaključak da su studenti usvojili osnovne karakteristike i način pripreme prezentacije, ali strah od nastupa pred auditorijem predstavlja znatan stres. Drugorangirana metoda igranja uloga neznatno zaostaje za metodom držanja prezentacije. Korisnost ove metode visoko je ocijenjena jer potiče razvoj govornih jezičnih vještina, a zadaci i simulirane situacije su autentični i izravno povezani sa stvarnim životom. Praktičnoj korisnosti ove metode dana je prednost u odnosu na zanimljivost. Iz rezultata za metodu debate vidljivo je da studenti posjeduju natjecateljski duh i želju za pobjedom, dok su razvoj kritičkog i argumentiranog mišljenja te javni nastup u drugom planu.

Rezultati istraživanja za odabrane metode poučavanja u nastavi Menadžmenta pokazuju prevladavanje metode rada u timu. Vidljivo je da najveću vrijednost aritmetičke sredine kod ove metode ima tvrdnja o korisnosti ove aktivnosti za buduće zadatke na radnom mjestu. Značajno je napomenuti da ova tvrdnja ima najveću vrijednost i kod metoda u nastavi Engleskog jezika. Također možemo zapaziti da na skali koja mjeri motivaciju (2. dio Upitnika) tvrdnja Na studiju učim jer ću moći dobiti/pronaći bolji posao ima najveću aritmetičku sredinu. Ovi nalazi upućuju na zaključak da je ispitanicima budući posao i obavljanje zadataka na radnom mjestu izuzetno važno te prilikom procjene zastupaju samoostvarujuću vrijednosnu orijentaciju. Dodatno uporište za ovaj zaključak pronalazimo i u rezultatima analize glavnih komponenti prema kojima ova tvrdnja čini faktor intrinzične motivacije. Prema preferencijama ispitanika slijede metode držanja prezentacije i rad na projektu. Vrijednosti za metodu držanja prezentacije ne odstupaju značajno od rezultata za nastavu Engleskog jezika. U pogledu rada na projektu možemo zaključiti da su studenti svjesni praktične korisnosti suradnje i zajedničkog rada, vole sudjelovati, ali ističu stresnost javnog nastupa.

Cilj istraživanja bio je i utvrditi postojanje povezanosti pokazatelja motiviranosti i preferiranih metoda poučavanja. Korelacijskom smo analizom utvrdili da postoji statistički značajna povezanost između faktora 1 i svih odabranih metoda, dok je s faktorom 2 povezana metoda držanja prezen-

tacije. Ovi rezultati potvrđuju istraživačku pretpostavku da su studenti više motivirani intrinzično, tj. da kod ispitanika u ovom istraživanju prevladava samoostvarujuća vrijednosna orijentacija.

Navedeni rezultati pokazuju da su studenti općenito visoko motivirani za učenje i stjecanje novih spoznaja. Preferirane metode poučavanja jesu timski rad i prezentacija. Ove je metode potrebno koristiti u procesu poučavanja kako bi se povećala povezanost nastavnih aktivnosti sa situacijama iz stvarnog života i interesima studenta. Na taj se način povećava i instrumentalna i intrinzična vrijednost aktivnosti. U središtu proaktivne nastave je student koji preuzima odgovornost za učenje što doprinosi razvoju samouvjerenosti te predanosti radu i uspjehu. Upravo su to osobine koje karakteriziraju uspješnog poduzetnika.

Students' Attitudes Towards Teaching Methods at Higher Education Institutions Aiming to Develop Entrepreneurial Competences

Abstract

This paper presents the results of a survey of students' attitudes towards the three selected teaching methods in teaching Management and English language at higher education institutions in Croatia. The questionnaire was administered to a sample of 857 participants. The aim of this study was to show whether there is a correlation between students' attitudes towards these selected teaching methods and indicators of student motivation to learn, and which of the proposed methods as to the students' preferences proved particularly important.

The introductory part of the paper discusses the importance of student motivation and his active participation in the teaching process. Thereafter, modern teaching methods are briefly outlined (e.g. the investigative case-based learning approach). They represent a departure from teaching „ex-cathedra“ so called teaching and lecturing, and knowledge reproduction, and focus on active student participation in the teaching process and independent application of knowledge. In the interactive classroom a teacher is a facilitator who manages teaching process, encourages students and fosters the development of students' knowledge and skills. The teaching process being now student-centered and based on the needs analysis of both students and a wider social community fosters the development of communication skills and entrepreneurial competencies.

The research assumption in this paper is that the teaching process in which students' preferences in respect of the researched, active teaching methods have been taken account of has a stimulatory effect on students. Discussion and conclusion present survey results aiming to point to the specific student's needs in respect of methods in teaching Management and English language at higher education institutions. Active teaching methods enable and prepare students for a lifelong learning as a basis for increasing competitiveness in the market and entrepreneurial potential in general.

Key words: students' attitudes, interactive teaching, active teaching methods, extrinsic and intrinsic motivation

Literatura

1. Deci, E.L, Ryan, R.M. (1985). Intrinsic motivation and self-determination in humanbehavior. New York: Plenum.
2. Deci, E.L, Ryan, R.M. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78.
3. Čudina–Obradović M., Brajković S. (2009).Integrirano poučavanje. Zagreb POU, Korak po korak.
4. Harmer, Jeremy (2011).The practice of English language teaching. Pearson ESL. Third edition.<http://www.scribd.com/doc/36579783/15850352-the-Practice-of-English-Language-Teaching-Jeremy-Harmer> [pristupano: 25.02.2012.]
5. Müller; Thomas (2011). Skalen zur motivationalen Regulation beim Lernen von Schülerinnen und Schülern (überarbeitete Fassung).
6. http://ius.uni-klu.ac.at/projekte/mui/Schuelerfragebogen_Motivation_U.pdf [pristupano: 10.02.2012.]
7. Klippert H. (2001). Kako uspješno učiti u timu – Zbirka praktičnih primjera Zagreb. Educa.
8. Petz, B. (2005). Psihologijski rječnik. Zagreb, Naklada Slap.
9. Ryan, A.M. (2001). The peer group as a context for the development of young adolescent motivation and achievement. *Child Development*, 72, 1135-1150.